

Ivana Vuković
Etnografski muzej Split
Iza Vestibula 4
21000 Split

Muzejski dokumentacijski centar
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

IZVJEŠĆE O MATIČNOSTI DRUGE RAZINE - ZAVIČAJNI MUZEJ BIOGRAD NA MORU

Dana 18. prosinca 2023. godine, u sklopu planirane matične djelatnosti za etnografske muzeje i etnografsku građu, izvršen je izvid u Zavičajni muzej Biograd na moru. Izvid su izvršile Volga Lopusinsky-Zoković, viša restauratorica tehničarka Etnografskog muzeja Split i Ivana Vuković, viša kustosica, matičarka. U Zavičajnom muzeju Biograd na moru dočekaao nas je ravnatelj Draženko Samardžić, već niz godina jedini stalni zaposlenik ove muzejske ustanove.

Godine 1969. ribari su u Pašmanskome kanalu slučajno otkrili izvanredno arheološko nalazište – trgovački brod potopljen još davne 1583. godine kod nevelikog otoka Gnalić, a već na prvi pogled bilo je jasno da se radi o prvoklasnom nalazu. Upravo povodom otkrića mletačkog broda s izuzetnim teretom Općina Biograd (danas Grad Biograd) donijela je odluku o osnivanju Zavičajnog muzeja Biograd na moru, kojeg smješta u zgradu podignutu početkom 19. stoljeća na ruševinama srednjovjekovnih zidina, i u toj se zgradi Muzej nalazi u kontinuitetu do danas.

Teret i dio opreme broda, uz druge arheološke zbirke, čini nukleus Zavičajnog muzeja Biograd na moru. *Zbirka Teret potopljenog broda iz 16. st. – Gnalić* najveća je zbirka ovog muzeja, uz koju nalazimo još 17 zbirki raznorodnih predmeta (arheoloških, povijesnih, etnografskih, umjetničkih), te 22 zbirke dokumentarne građe. Etnografske građa podijeljena je u tri zbirke: *Zbirka etnografskog tekstila i nakita* u kojoj se čuva 221 predmet, *Zbirka tradicijskog gospodarstva* s 90 predmeta te *Zbirka tradicijskog kućnog inventara* koja broji 66 predmeta.

Dokumentacija

Prilikom posjeta Zavičajnom muzeju Biograd na moru izvršen je uvid u muzejsku dokumentaciju. Od samih početaka djelovanja muzeja, građa se inventarizira u inventarnim

knjigama, a potpunim prelaskom na M++, aplikaciju za obradu muzejskih predmeta 2015./2016. godine, ne napušta se upis u fizičke inventarne knjige, već se one popunjavaju paralelno s upisivanjem u digitalnu bazu. Etnografska građa zauzima zasebnu inventarnu knjigu, a u trenutku posjeta u bazi M++ bilo je otvoreno 377 zapisa etnografskih predmeta.

Tradicijsko odijevanje i kićenje, kućni inventar i pribor, alati i gospodarski predmeti sabrani u tri etnografske zbirke Muzeja potječu iz Biograda na moru i njegove okolice, a svjedoče o nekim segmentima tzv. tradicijske kulture ovog područja. Prikupljanje, stručnu obradu i vođenje dokumentacije etnografskih predmeta ove ustanove izvršavali su kustosi Goroslav Oštrić, a zatim Mira Hlanuda Vegar. Kolega Oštrić je zaposlen u Zavičajnom muzeju Biograd na moru od sredine do kraja 70-ih godina 20. stoljeća, a zamjenjuje ga kolegica Hlanuda Vegar, koje se umirovljuje nekoliko godina nakon zaposlenja kolege Samardžića 2010. godine.

Cjelokupna građa Zavičajnog muzeja Biograd na moru, pa tako i ona etnografskog karaktera, stručno je obrađena i popisana, s time da je posljednja revizija izvršena 2015./16. godine. Kolega Samardžić nas je obavijestio da je u pripremama za sljedeću reviziju koju planira dovršiti prilikom izvedbe novog stalnog postava, koji je u visokom stupnju pripreme.

Stalni postav

Zavičajni muzej Biograd na moru smješten je u objektu koji ima tri kata i jednu tavansku etažu. Prostorije svakog kata, izuzev potkrovlja, namijenjene su izlaganju – većim dijelom stalnog postava, manjim dijelom povremenih izložaba. Stalnim postavom stavlja se naglasak na podmorski nalaz – jedrenjak i njegov teret koji je potopljen krajem 16. stoljeća nedaleko od Biograda na moru. Time se naglašava veza ovog grada s morem, kako putem nekad dominantnim pomorstvom i ribarstvom, tako i danas osnaženim turizmom i ugostiteljstvom. U postavu je dijelom izložena i povijesna, kao i umjetnička građa Zavičajnog muzeja Biograd na moru, dok predmeti etnografskih zbirki nisu našli svoje mjesto u postavu.

Mnogi eksponati u okviru stalnog postava nalaze se položeni/postavljeni izravno na pod, što je praksa koju bi trebalo izbjegavati. Preporuča se svu građu podići na podeste i odmaknuti od zida. Također, s obzirom na to da su mnogi predmeti nezaštićeni od eventualnog doticanja ili nehotičnog fizičkog kontakta od strane posjetitelja zbog čega su pod izravnom prijetnjom od oštećenja, čak i uništenja, preporuka je postaviti neki vid fizičke zaštite kako bi se preveniralo njihovo eventualno oštećenje. Prozori nisu opremljeni zaštitom od prodora UV zraka, što se preporučuje ispraviti. S obzirom na to da je Muzej smješten u staroj zgradi, uočljiv je snažan problem s vlagom kao i varijabilnom temperaturom. Naime, tijekom zimskih mjeseci prostor je hladan, dok se tijekom ljeta temperature podižu do vrlo visokih, što se nepovoljno odražava na svu građu.

Kolega Samardžić nas je ovom prilikom upoznao s novim stalnim postavom, čiji su planovi realizacije već na visokome stupnju. Dizajn postava osmišljen je na temelju pedantno osmišljene muzeološke koncepcije u čijoj je izradi sudjelovao i kolega Samardžić, a zrcalit će

suvremene načine interpretacije i komunikacije sadržaja oslonjenog na potonuli brod i njegov dragocjeni teret.

Čuvaonica

Čuvaonica predmeta Zavičajnog muzeja Biograd na moru nalazi se u potkrovnoj etaži Muzeja u kojoj su posljedice dotrajalosti zgrade i krova najizraženije. Na krovu i po zidovima vidljivi su snažni prodori vlage, a prostor općenito podložen je oscilacijama u temperaturi ovisno o godišnjem dobu i izvanjskim temperaturnim vrijednostima što je krajnje nepogodno za sve materijale organskog podrijetla. Ovdje su smješteni predmeti sve tri etnografske zbirke: *Zbirke etnografskog tekstila i nakita*, *Zbirke tradicijskog gospodarstva* i *Zbirke tradicijskog kućnog inventara*. Dio etnografskog materijala (uglavnom od drva i metala) nalazi se izravno na podu, što je nepovoljna okolnost po pitanju zaštite i očuvanja predmeta. Ove je predmete potrebno smjestiti na metalne police, ormare ili neke druge odgovarajuće konstrukcije. Sav tekstil koji se čuva u Muzeju, a koji se tiče tradicijskog odijevanja Biograda i njegove okolice smješten je u zatvorenim metalnim kontejnerima, s unutarne strane obloženima beskiselinskim papirom. Kolegu Samardžića se na licu mjesta savjetovalo da tekstil pohrani na adekvatniji način jer se ovako riskiraju veća oštećenja i infestacije vunениh predmeta, poglavito tijekom ljetnih vrućih temperatura. Poželjno bi bilo da se svi tekstilni predmeti sprema zasebno, po mogućnosti izvan kontejnera, da što manje pritišću jedan drugoga te da se zaštite beskiselinskim folijama. Također, barem triput godišnje potrebno je provjeriti stanje tekstilnih predmeta, te ih po potrebi eventualno podvrgnuti postupku zaleđivanja (vunenu građu potrebno je najprije usisavačem očistiti od vidljivih onečišćenja nametnicima pa na tri tjedna položiti u ledenicu na temperaturu do -24°C).

Cjelokupan prostor čuvaonice bi trebalo hitno sanirati, osigurati što stabilnije uvjete vlage i temperature, na prozore postaviti komarnike i sve prozore potpuno zamračiti, a potom predmete - prethodno podvrgnute svim potrebnim konzervatorsko restauratorskim postupcima - pohraniti na odgovarajuće metalne police ili ormare.

Zaključno

Tijekom posjeta Zavičajnom muzeju Biograd na moru u okviru provedbe matičnosti druge razine za etnografske muzeje i etnografsku građu uvjerali smo se u odgovoran i stručan pristup radu po pitanju obrade predmeta – svi predmeti grupirani u 18 zbirki, od kojih tri čine etnografske, stručno su obrađeni i inventarizirani u računalnoj bazi za obradu muzejskih predmeta M++.

Čuvanje predmeta u čuvaonicama na relativno je niskoj razini. Premda su predmeti dobro sistematizirani, prodori vlage i iznimno neujednačena temperatura koja se mijenja ovisno o okolišnoj temperaturi izravno prijete vrijednoj građi koja su u ovome muzeju čuva. Stoga

smatramo iznimno važnim što prije poraditi na načinima i uvjetima pohranjivanja muzejskih predmeta, što u ovome slučaju podrazumijeva sanaciju zgrade.

Za istaknuti je kako je kolega Samardžić od 2018. godine jedini stalni zaposlenik Zavičajnog muzeja Biograd na moru. Premda njegova stručnost i predanost radu nije upitna, smatramo da bi na okolnostima vezanima za ljudske kapacitete trebalo što prije poraditi, odnosno trebalo bi ojačati ovu baštinsku ustanovu kako stručnim, tako i pomoćnim kadrom.

Dostavlja se:

1. Muzejski dokumentacijski centar
2. Zavičajni muzej Biograd na moru
3. Jedinstveni upravni odjel grada Biograda na moru

U Splitu 22. prosinca. 2023. g.

Ivana Vuković
matičarka II. razine za etnografske muzeje
i etnografsku građu

Mirjana Margetić
Etnografski muzej Istre/Museo etnografico dell'Istria
Trg istarskog razvoda 1275. br.1
52000 Pazin

Muzejski dokumentacijski centar
Lada Dražin-Trbuljak
Ilica 44
10000 Zagreb

Predmet: Izvještaj o matičnoj djelatnosti 2. razine – Zavičajni muzej Buzet

U sklopu planirane matične djelatnosti 2. razine za etnografske muzeje i etnografsku građu za 2023. godinu, kao matičarka Etnografskog muzeja Istre/Museo etnografico dell'Istria Mirjana Margetić, muzejska savjetnica pedagoginja kao matičarka II razine i Dunja Ivčić, pripravnica kustosica, posjetile smo 12. prosinca 2023. godine Zavičajni muzej u gradu Buzetu kako bi zabilježile stanje etnografske građe, način izlaganja, čuvanja i vođenje muzejske dokumentacije za ovaj dio fundusa.

U muzeju nas je dočekaao kustos Saša Nikolić koji nas je proveo kroz stalni postav Muzeja, izdvojene lokacije i čuvaonicu.

O muzeju

Zavičajni muzej nalazi se u palači Bigatto, a otvoren je 1961. godine. Muzej čuva i izlaže arheološku, etnografsku, kulturno – povijesnu i umjetničku vezanu uz grad Buzet i Buzeštinu.

U glavnoj zgradi muzeja može se razgledati arheološka zbirka (prapovijest i antika) s lapidarijem, etnografska zbirka (stara buzetska kuhinja, narodne nošnje Čićarije i tkalački stan), gradska ljekarna u radu, ostavština Slavomira Cerovca – Mira Blažinčića i izložba o antifašističkoj borbi Buzeštine. U neposrednoj blizini Muzeja u dislociranim prostorima smještena je stara gradska kovačnica, pekara, radionica za izradu češljeva od roga i zbirka vatrenog i hladnog oružja iz ostavštine Slavomira Cerovca.

Muzej djeluje u sklopu Pučkog otvorenog učilišta "Augustin Vivoda".

Etnografska zbirka

Voditelj zbirke: Saša Nikolić

Broj predmeta: 696

Zbirka je registrirana kao kulturno dobro RH.

Opis: Etnografska zbirka Buzetskog Zavičajnog muzeja, obuhvaća predmete svakodnevnog života, poljoprivredne i zanatske alate te odjeću s područja Sjeverne Istre (Buzeština) koji datiraju od 18. do polovice 20. stoljeća. Jedan dio predmeta smješten je u stalnom postavu, a drugi nešto veći u čuvaonici muzeja koja je u sklopu glavne muzejske zgrade na njenom drugom katu.

Prostorije stalnog postava u kojima su izloženi predmeti iz etnografske zbirke:

Kuhinja – centralno mjesto je tradicijsko “ognjišće” s pripadajućim posudama, pomagalima, klupama i tronošcima. U kuhinji se još nalaze i stol i stolice, drveno i keramičko posuđe, te niz drugih predmeta neophodnih u svakodnevnom životu. Predmeti su uredno posloženi i čisti. Postavljeni su in situ tako da nemaju posebne zaštite (vitrine ili paravane). Predmeti nisu izloženi direktnoj dnevnoj svjetlosti.

Narodna nošnja Ćićarije – smještena je u zasebnoj prostori i to starijim zidnim vitrinama koje se nalaze zajedno s tkalačkim stanom. U vitrinama je izložena muška i ženska nošnje. To su gogran, brnovreke, opanci, cokule, kamižot, kanica, tabar (sukneni kaput). Pojedini predmeti su od iznimne vrijednosti jer im dotacija seže u kraj 19. stoljeća. Ovdje su i narodni instrumenti mišnice i dvojnice.

Predmeti u vitrinama redovno se tretiraju protiv nametnika te provjetravaju. Predmeti u prostorijski nisu izloženi direktnoj sunčevoj svjetlosti.

Izvan glavne zgrade Muzeja u autentičnom prostoru nekadašnje **kovačnice** izložen je kompletan alat kovačke i kolarske radionice, tu su kovački mijeh, nakovanj, tokarska i stolarska klupa, škripci i niz drugog alata koji se koristio u kovačnici i za izradu dijelova za zaprežna kola. Predmeti su izloženi in situ, nema posebne zaštite od kontakta s posjetiteljima.

Zadnja lokacija gdje je izložena etnografska građa je manja prostorija u staroj jezgri grada u kojoj je prikazana **radionica za izradu češljeva** od roga. Češljevi i roževina izloženi su u zidnoj staklenoj vitrini, a alat in situ.

Preporuka:

Kada se ukaže mogućnost napraviti jednostavne fizičke barijere (konopac i sl.) koje bi na neki način ograničile direktni pristup predmetima.

Čuvaonica

Muzejska čuvaonica nalazi se na drugom katu zgrade muzeja. Etnografska zbirka uglavnom je smještena na drvene police koje su dodano zaštićene prozirnom čvrstom folijom koja građu štiti od prašine i nametnika. Na svakoj polici nalaze se isprinti s popisom i fotografijama predmeta. Tekstilna građa pohranjena je u limene sanduke. Veći (uglavnom drveni) predmeti smješteni su na pod.

Prostorija nema uređaj za mjerenje vlage.

Preporuka:

Kada se ukaže mogućnost predmete na podu prekriti *Tyver* tkaninom.

Dokumentacija zbirke

Muzej koristi računalni program M++ u koji je upisano 696 predmeta u etnografsku zbirku s inv. oznakom E. Fizička inventarna knjiga se više ne vodi.

Popis predmeta iz M++ prebačen je u PDF – oblik kao dodatna dokumentacija, a podaci o zbirkama nalaze na tri vanjska diska kao prevencija od gubitka zapisa.

Preporuka:

Uvidom u M++ uočeno je da nije ispunjena kategorija procjena vrijednosti muzejskih predmeta. Preporuka je da se na razini muzeja odluči da li će biti alfabetska ili numerološka oznaka te da se unese procjena vrijednosti.

Druga kategorija koja se ne vodi je stupanj dovršenosti. Preporuka je da se nakon dopune podataka o predmetima (opis i dr.) ova kategorija postepeno popunjava.

Novije upise predmeta u M++ isprintati u obliku inv. kartice i pohraniti u registar (kao ekvivalent fizičkoj knjizi inventara).

Zaključak

Zavičajni muzej u Buzetu koji djeluje u sklopu Pučkog otvorenog učilišta ima zaposlenu samo jednu stručnu osobu – kustosa Sašu Nikolića. Kroz razgovor s njim i kroz njegovo vođenje kroz muzej uvjerali smo se u kompleksnost posla kojeg sam obavlja i odlično se u svemu snalazi. Osim brige o zbirkama muzeja kustos Nikolić radi i na izložbenim aktivnostima muzeja te na organizaciji i provođenju manifestacija.

Iako Muzej djeluje u relativno maloj gradskoj sredini iz vidljiv je njegov značaj u promicanju i očuvanje kulturna baštine Buzetskog kraja.

Preporuka:

Na osnovi ovog Izvještaja napraviti plan rješavanja otklanjanja manjih nedostataka koji su uočeni prilikom obilaska, a vezani su uz čuvanje predmeta te ažuriranje podataka u M++. Isti molim dostaviti MDC- u i matičarki II razine.

Dostavlja se:

1. Muzejski dokumentacijski centar
2. Zavičajni muzej, Buzet
3. Danijela Križanec-Beganović, matičarka I. razine za etnografske muzeje i zbirke RH

U Pazinu, 18.12.2023.

Mirjana Margetić

matičarka 2. razine za etnografske muzeje i etnografsku građu

Ivana Vuković
Etnografski muzej Split
Iza Vestibula 4
21000 Split

Muzejski dokumentacijski centar
Lada Dražin Trbuljak
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

IZVJEŠĆE O MATIČNOSTI DRUGE RAZINE - MUZEJ CETINSKE KRAJINE

Dana 27. studenoga 2023. godine, u sklopu planirane matične djelatnosti druge razine za etnografske muzeje i etnografsku građu, izvršen je izvid u Muzej Cetinske krajine u Sinju. Izvid su izvršile Volga Lopušinsky-Zoković, viša restauratorica tehničarka Etnografskog muzeja Split i Ivana Vuković, viša kustosica, matičarka. U Muzeju su nas dočekale ravnateljica Daria Domazet i Danijela Petričević Banović, voditeljica Etnografskog odjela Muzeja Cetinske krajine.

Muzej Cetinske krajine osnovao je Grad Sinj 1959. godine, a 1995. godine upravljanje Muzejom preuzela je Splitsko-dalmatinska županija. Od osnutka Muzej se nalazi na istoj lokaciji, u spomeničkom objektu Palacina koja zajedno s utvrdom Kamičak čini zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske. Muzej Cetinske krajine sabire i čuva raznorodnu građu (arheološku, povijesnu, etnografsku, prirodoslovnu, umjetničku) s područja čitave Cetinske krajine, danas formiranu u zbirke raspoređene u pet odjela: Arheološki odjel, Etnografski odjel, Povijesni odjel, Prirodoslovni odjel i Umjetnički odjel. U Etnografskom odjelu nalaze se četiri etnografske zbirke: *Zbirka predmeta tradicijskog domaćinstva*, *Zbirka predmeta tradicijskog gospodarstva*, *Zbirka tradicijskog tekstila* i *Zbirka tradicijskog nakita*. Sve zbirke vodi viša kustosica Danijela Petričević Banović.

Muzej Cetinske krajine ima četiri stalno zaposlene djelatnice: uz ravnateljicu tu su i tri kustosice i one zajedno vode ukupno 24 heterogene muzejske zbirke. Pomoćnog osoblja nema. Svi stručni poslovi raspoređeni su među četiri kolegice, a to uključuje razvijenu i već prepoznatu pedagošku djelatnost u kojoj podjednako sudjeluju. U Muzeju djeluju i dva restauratora (za metal, tekstil i drvo), međutim ne kao stalno zaposleni, već kao vanjski suradnici koji aktivno rade na konzervaciji i restauraciji građe koju ova muzejska ustanova čuva.

Muzejska dokumentacija

Inventarna knjiga u svojem fizičkom obliku vođena je do 2005. godine, kada ju zamjenjuje računalni program za obradu muzejskih predmeta M++. U ovome trenutku u bazi je otvoreno 21.890 zapisa, od kojih se 636 odnosi na etnografsku građu, odnosno četiri etnografske zbirke. *Zbirka predmeta tradicijskog domaćinstva* broji 168 predmeta, *Zbirka predmeta tradicijskog gospodarstva* 136 predmeta, *Zbirka tradicijskog tekstila* sadrži 301 jedinicu, a u *Zbirci tradicijskog nakita* nalazi se 31 predmet. Posljednja revizija etnografskih zbirki izvršena je tijekom 2020. i 2021. godine. Tih je godina, u tijeku priprema novog stalnog postava, dijelom i restrukturiran Muzej po pitanju unutarnjeg ustrojstva. Tada su, naime, formirani odjeli unutar Muzeja u sklopu kojih se nalaze zbirke. Na čelo svakog odjela tada je imenovana osoba zadužena za njegovo vođenje, što se, po riječima ravnateljice Domazet, pozitivno odrazilo na ionako visoku razinu stručnog rada, poglavito stoga što su se jasnije ocrtale granice odgovornosti. Tom je prilikom dotad jedinstvena Etnografska zbirka podijeljena u četiri spomenute zbirke. Kolegica Petričević Banovac zaposlena je u Muzeju Cetinske krajine 2012. godine, a dokumentaciju o etnografskoj građi Muzeja, pribavljenu uglavnom na samim počecima djelovanja Muzeja, preuzela je od prethodnog nestručnog kadra koji je vodio tu dokumentaciju. Kao arheologinja i povjesničarka, danas kolegica Petričević Banovac gradi i razvija etnografske zbirke po stručnim načelima, pri čemu se po potrebi obraća kolegama etnologima izvan Muzeja.

Čuvaonice

Čuvaonice Muzeja Cetinske krajine nalaze se na istoj adresi kao i izložbeni i uredski prostori, s time da su muzejski rekviziti pohranjeni u izdvojeni objekt Crvenog križa. Prilikom adaptacije Muzeja i za potrebe novog stalnog postava otvorenog 2021. godine, preuređene su i čuvaonice ove ustanove tako da su danas, premda skromne površine, u jako dobrom stanju. Etnografska građa smještena je u zasebnoj prostoriji, opskrbljenoj pomičnim metalnim ormarima. Građa je pregledno i uredno pohranjena, zaštićena beskiselinskim folijama i papirima. Dio je smješten u ormare, dio u ladičar, a dio u beskiselinske kutije. Kako bi se eventualno još poboljšali uvjeti, uputno je postaviti uređaj za mjerenje mikroklimatskih uvjeta, vlage i temperature, te ih dnevno bilježiti.

Stalni postav

Muzej je 2021. godine, uoči 65. godišnjice osnutka, otvorio novi stalni postav, što je podrazumijevalo rekonstrukciju, obnovu i opremanje zgrade i dvorišta Palacine. Postav je realiziran na prvoj etaži objekta; premda nevelike ukupne površine, uz pomoć dizajnerskih rješenja, boja, laganih pregrada i kružnog kretanja, stvorio se sadržajan i tečan narativ izložbenih cjelina i tema. Interpretativni tekstovi su na hrvatskom jeziku, međutim posjetiteljima koji ne govore hrvatski jezik omogućeno je konzumiranje izloženog sadržaja uz pomoć besplatnog audio-vodiča. Novim stalnim postavom Muzej je postigao još snažniju vidljivost ove ustanove u lokalnoj zajednici i šire, te je polučio osjetno povećanje broja posjetitelja.

Autorice muzeološke koncepcije stalnog postava Muzeja Cetinske krajine su djelatnice Muzeja: Anita Librenjak, Danijela Petričević Banović, Anđela Vrca i Daria Domazet, što dodatno podcrtava stručni rad kolegica.

Zaključno

Tijekom izvida u Muzeju Cetinske krajine u sklopu matičnosti druge razine za etnografske muzeje i etnografsku građu posvjedočili smo kontinuiranom stručnom radu na obradi i zaštiti predmeta, kao i urednom vođenju muzejske dokumentacije. Cjelokupna građa četiriju etnografskih zbirki Muzeja Cetinske krajine stručno je obrađena i inventarizirana u računalnoj bazi M++, dakle stekla je status kulturnog dobra Republike Hrvatske.

Muzej Cetinske krajine otvorio je novi stalni postav 2021. godine, sufinanciran sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj. Autorice muzeološke koncepcije su djelatnice Muzeja Cetinske krajine: Anita Librenjak, Danijela Petričević Banović, Anđela Vrca i Daria Domazet, ujedno i jedine stalno zaposlene osobe u ovome muzeju. Dakle, osim ravnateljice i triju kustosica, u Muzeju Cetinske krajine nema drugog stalno zaposlenog kako stručnog tako ni nestručnog kadra, što je ujedno, po našem mišljenju, i najveći nedostatak ove baštinske ustanove. Sama činjenica da se u Muzeju nalazi (i dalje aktivno prikuplja i čuva) raznorodna građa s cijelog područja Cetinske krajine, da se vode 24 arheološke, povijesne, umjetničke, etnografske i prirodoslovne zbirke, kao i stručna knjižnica koja broji oko 9000 jedinica, uz razvijen pedagoški program, dovoljno govori o potrebi jačanja ekipiranosti ove ustanove, kako bi mogli još propulzivnije obavljati muzejsku djelatnost.

Dostavlja se:

1. Muzejski dokumentacijski centar
2. Muzej Cetinske krajine
3. Splitsko-dalmatinska županija

U Splitu 12. prosinca 2023. g.

Ivana Vuković
matičarka II. razine za etnografske muzeje
i etnografsku građu

Ivana Vuković

Ivana Vuković
Etnografski muzej Split
Iza Vestibula 4
21000 Split

Muzejski dokumentacijski centar
Lada Dražin Trbuljak
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

IZVJEŠĆE O MATIČNOSTI DRUGE RAZINE - MUZEJ TRILJSKOG KRAJA

Dana 27. studenoga 2023. godine, u skupu planirane matične djelatnosti za etnografske muzeje i etnografsku građu, izvršen je izvid u Muzeju triljskog kraja u Trilju. Izvid su izvršile Volga Lopusinsky-Zoković, viša restauratorica tehničarka Etnografskog muzeja Split i Ivana Vuković, viša kustosica, matičarka. U Muzeju triljskog kraja dočekala nas je kolegica Sanja Budić Leto, v.d. ravnateljice, ujedno i jedina stručna osoba zaposlena u ovoj ustanovi. Naime, osim nje, u Muzeju je zaposlena jedino spremačica, na pola radnog vremena.

Potaknut sustavnim arheološkim istraživanjima Trilja i njegove okolice 90-ih godina 20. stoljeća, Grad Trilj je prepoznao potrebu za osnivanjem lokalnog muzeja što je rezultiralo osnutkom Muzeja triljskog kraja 1996. godine. Prvo je desetljeće svojeg postojanja Muzej, premda bez zaposlenog stručnog kadra, bio usmjeren na prikupljanje i straživanje arheološke građe, poglavito s lokaliteta Tilurij, rimskog legijskog logora. Spomenuta je građa završavala na Odsjeku za arheologiju pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Cijelo desetljeće nakon, 2006. godine, Muzej je otvorio svoja vrata za posjetitelje i u to se vrijeme zapošljava Angela Tabak, arheologija, prva kustosica i voditeljica Muzeja. Otad pa nadalje, sve do današnjeg vremena, u Muzeju je zaposlena jedna stručna osoba.

S obzirom na orijentaciju na arheološku građu, u Muzeju se danas nalazi najveći broj predmeta iz arheološkog sloja, podijeljen u zbirke klasificirane po kronološkom načelu. Sva građa podijeljena je u sedam zbirki (*Antička zbirka, Prapovijesna zbirka, Srednjovjekovna zbirka, Etnografska zbirka, Kulturno-povijesna zbirka, Numizmatička zbirka i Prirodoslovna zbirka*), a *Etnografska zbirka* druga je po veličini i sadrži ukupno 235 predmeta. U njoj se sabiru predmeti vezani primarno za kulturu stanovanja i odijevanja, zatim za privredni život ovdašnjeg stanovništva kraja 19. i prve polovice 20. stoljeća. Svi predmeti *Etnografske zbirke* izuzev jednoga (tkalačkog stana) su donirani, što ukazuje na uključenost lokalne zajednice u

djelovanje Muzeja. Srodna Etnografskoj je *Kulturno-povijesna zbirka* koja broji 59 predmeta, a sastoji se primarno od razglednica.

Tijekom cijele svoje povijesti Muzej se nalazi na istom mjestu, u nekadašnjoj župnoj kući, tek djelomično adaptiranoj za muzejsku ustanovu. U istoj zgradi nalazi se cjelokupan izložbeni prostor, ured kolegice Budić Leto, kao i prostor čuvaonice.

Dokumentacija

Prilikom posjeta izvršen je uvid u dokumentaciju Muzeja triljskog kraja. S obzirom na to da je spomenuti muzej relativno mlada ustanova, od samoga početka stručne obrade predmeta dokumentacija se vodi u računalnoj bazi za obradu muzejskih predmeta M++, tako da inventarna knjiga u svom fizičkom obliku nije vođena. Prvi upisani predmet u ovu bazu bio je 15.12.2009. godine, a u trenutku posjeta u bazi je bilo otvoreno 2219 zapisa.

Muzej triljskog kraja ima otvorene i studijske zbirke koje broje oko 10000 predmeta, od kojih se glavnina odnosi na arheološki materijal, poglavito s lokaliteta Tilurij. Posljednja revizija građe izvršena je 2018. godine.

Stalni postav

Stalni postav Muzeja triljskog kraja prostire se na gornji kat i jednu prizemnu prostoriju objekta. U prizemlju je izložen materijal etnografskog predznaka i tu se nalazi gotovo čitava *Etnografska zbirka*. Svi drveni predmeti ovog dijela postava izloženi su izvan vitrina ili drugih načina fizičke zaštite; položeni su izravno na pod (drveni parket), a pojedini su prislonjeni uz zid. U škrinjama se nalaze tekstilni izložci, zaštićeni slojem beskiselinske folije. Prozori su opskrbljeni drvenim griljama, međutim na staklima nema folije za zaštitu od UV zraka. U prostoru se mjere mikroklimatski uvjeti (temperatura i vlaga), međutim budući da je zgrada tek adaptirana, a ne podignuta za potrebe muzeja, nisu zadovoljeni uvjeti u vidu održavanja što ujednačenije temperature – mjeri se velika razlika između ljetnih visokih i zimskih niskih temperatura, što se negativno odražava na etnografske predmete mahom organskog podrijetla.

Gornji kat Muzeja u kojemu je izložena arheološka građa prilagođeniji je potrebama stalnog postava – uz izuzetak nekoliko kamenih spomenika svi izloženi predmeti smješteni su u vitrine. Međutim, ni ovdje ne postoji zaštita od prodora UV zraka na prozorima, te se još i teže održavaju uvjeti vlage i temperature zbog visokog stropa.

U ovoj prostoriji održavaju se i povremene izložbe, kada se izložena građa Muzeja triljskog kraja privremeno izmješta, što je bio slučaj i prilikom našeg posjeta.

Preporuka je da se svi izloženi predmeti koji se nalaze izravno na podu izdignu uz pomoć postamenata ili nekih drugih rješenja, da se odmaknu od zida te da se osigura njihova primjerena fizička zaštita koja će priječiti izravan kontakt s predmetima. Na prozore je preporuka postaviti zaštitu od UV zračenja kako bi se u najvećoj mjeri smanjio štetan utjecaj na izloženu građu.

Čuvaonica

Čuvaonica predmeta Muzeja triljskog kraja nalazi se u zgradi Muzeja, u jednoj prizemnoj prostoriji. Čuvaonica je uredno održavana, cjelokupna građa je pregledno raspoređena i označena, odijeljena po materijalu/zbirkama. Tekstilni predmeti iz *Etnografske zbirke* zaštićeni su beskiselinskom folijom u beskiselinskim kutijama, dok se nakit nalazi u plastičnim vrećicama.

Cjelokupna *Etnografske zbirka* je 2020. godine podvrgnuta fumigaciji s ciljem zaštite od nametnika, a pojedini su tekstilni predmeti ove zbirke restaurirani izvan ustanove, u konzervatorsko-restauratorskoj radnji u Zagrebu.

Preporuča se izmjestiti nakit iz *Etnografske zbirke* iz plastičnih vrećica te ga pohraniti u odgovarajuće beskiselinske kutije.

Zaključno

Tijekom posjeta Muzeju triljskog kraja u okviru provedbe matičnosti druge razine za etnografske muzeje i etnografsku građu razvidan je odgovoran i stručan pristup radu po pitanju obraze i zaštite predmeta, kao i vođenja muzejske dokumentacije. Cjelokupna građa Muzeja koja se sastoji od sedam reznorodnih zbirki obrađena je i inventarizirana u računalnoj bazi za obradu muzejskih zbirki M++. *Etnografska zbirka* je, k tomu, recentno prošla i postupke fizičke zaštite – 2020. godine je u cijelosti fumigirana, a dio je i restauriran u izvanjskim ustanovama.

Kolegica Budić Leto jedina je osoba iz stručnog kadra zaposlena u Muzeju triljskog kraja i premda smo se uvjerali u njezinu stručnost (za naglasiti je i razvijena pedagoška djelatnost Muzeja kojeg provodi sama), smatramo **krajnje uputnim** da osnivač Muzeja triljskog kraja ekipira ovu baštinsku ustanovu kako stručnim, tako i pomoćnim kadrom. Na taj bi se način, među ostalim, Muzej mogao još snažnije pozicionirati u lokalnoj zajednici s kojom već njeguje partnerski odnos, ali i šire.

Dostavlja se:

1. Muzejski dokumentacijski centar
2. Muzej triljskog kraja
3. Grad Trilj

U Splitu 5. prosinca. 2023. g.

Ivana Vuković
matičarka II. razine za etnografske muzeje
i etnografsku građu

Ivana Vuković